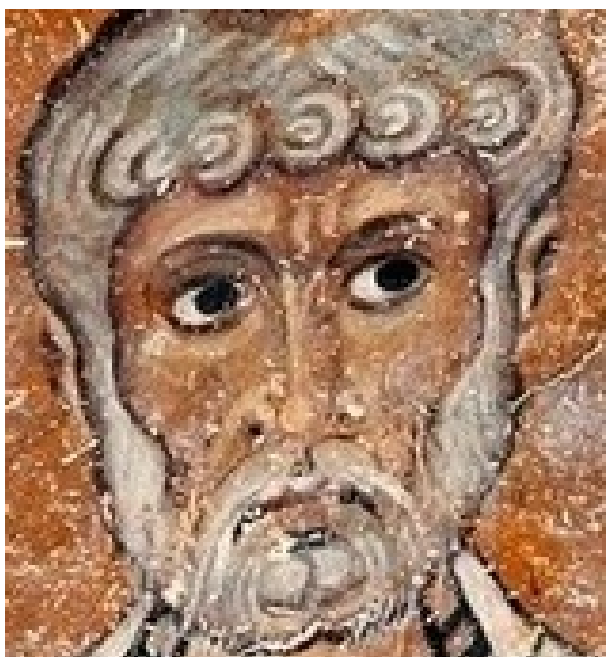

Вяра

15.01 по еретическия, †02 януари по църковния календар - Светиите Силвестер, папа Римски. Свети Теоген, епископ Парийски

Житие на светия наш отец Силвестър, папа Римски († 335 г.)

*Свети Силвестър, папа Римски.
Фрагмент от стара българска
стенопис. Охрид, област
Македония*

Свети Силвестър се родил в Рим. Той бил възпитан в светата вяра и се учил при презвитера Квирин, както на науки, така и на добра нравственост. Като достигнал пълнолетие, той станал голям страннолюбец и от любов към Бога и ближните въвеждал в дома си странници, умивал нозете им, нагостявал ги, доставяйки им пълно успокоение. Когато от Антиохия дошъл в Рим светият мъж и Христов изповедник, епископ Тимотей, за да проповядва тук Евангелието на Христовото

Царство, Силвестър го приел в дома си и виждайки светия му живот и слушайки учението му, още повече преуспял в добродетелите и вярата. Като прекарал в дома му година и няколко месеца, Тимотей обърнал от идолопоклонството към истинния Бог много римляни, за което бил затворен в тъмница от градоначалника Тарквиний. След дългоременно пребиваване във вериги и тъмница той бил подложен на побои, но и след това отказал да принесе жертва на идолите, за което бил посечен с меч и приел мъченическа смърт. Блаженият Силвестър през нощта взел светите му мощи и ги погребал с подобаващи погребални песнопения в своя дом. Впоследствие една благочестива жена, на име Теонисия, със свои средства построила храм в чест на свети Тимотей, с благословението на Римския епископ Мелхиад, който пренесъл в този храм мощите на светия мъченик. Тарквиний повикал блажения Силвестър, изискал от него имуществото, останало след Тимотей, и го принуждавал да принесе жертва на идолите, заплашвайки го със страшни мъки в случай на неподчинение. Блаженият, придвиждайки неочакваната скорошна смърт на префекта, му казал евангелските думи:

- “Нощес ще ти поискат душата”, а това, което ме заплашваш, че ще направиш с мене, няма да се сбъдне.

Разгневен от тези думи, префектът заповядал да затворят светеца в железни окови и да го хвърлят в тъмница; а самият той седнал да обядва. По време на обяда в гърлото му заседнала рибена кост, която не могли да извадят с никакви средства; като се измъчил от обяд до полунощ, Тарквиний умрял, съгласно предсказанието на светеца, и на сутринта близките му отнесли тялото му с плач на мястото на погребението. Вярващите с радост извели блажения от тъмницата, и оттогава започнали да го почитат не само те, но и невярващите, защото много от служителите при двора на префекта, като видели как се сбъднало предсказанието на

свети Силвестър, се побояли и падали в нозете му, опасявайки се да не се случи някое нещастие и с тях, както и с господаря им; а други, бидейки убедени от това чудо, направо се обърнали към Христа. Скоро след това свети Силвестър бил приет в клира на Римската църква и приел презвитерски сан от папа Марцелин. След смъртта на Римския папа Мелхиад свети Силвестър единодушно бил избран от всички за папа, и се възкачил на епископския престол. Той бил поставен пред очите на всички като ярко горяща свещ и пасъл Христовото стадо като нов апостол, насочвайки го с думи и дела към пасището на спасението.

Като забелязал, че някои членове на клира са забравили за дължността на своето служение и са се заели със светски, житейски дела, той отново ги заставил да се върнат към служение на Църквата, и издал постановление никой от посветените да не се занимава с търговия. Той установил за римските християни нови названия на дните от седмицата. По това време римляните наричали първия ден, който ние наричаме неделя, ден на слънцето, а останалите дни носели имената на Луната, Марс, Меркурий, Зевс, Венера и Сатурн. Гнусейки се от нечестивите имена на езическите богове, Силвестър заповядал да нарекат първия ден Господен, защото в този ден се извършило преславното Възкресение на нашия Господ от мъртвите, а останалите дни така, както и до днес ги наричат римските християни. Той издал и постановление за това - християните да постят само в една събота, в която Христос умрял и слязъл в ада, за да го разруши и да изведе оттам нашия прародител Адам заедно с другите праотци; а в другите съботи забранил да се пости.

По това време в Рим, в дълбока пещера, под Тарпейската скала, се загнездила огромна змия, на която езичниците всеки месец принасяли жертви като на бог; когато тази змия излизала от пещерата, с отровния си дъх отравяла въздуха и

много от живеещите наблизно умирали, най-често деца. Свети Силвестър, желаейки да избави хората от пагубната змия и да ги обърне от безбожието към истинния Бог, събрал живеещите в града християни и им заповядал три дни да постят и да се молят, при което сам постил и се молил повече от всички. Една нощ му се явил във видение свети апостол Петър и му заповядал да вземе със себе си няколко свещеници и дякони и да отиде без страх в пещерата, където живеела змията. При входа на пещерата епископ Силвестър трябвало да извърши божествена служба, след това да влезе вътре и като призове името на Господ Иисус Христос, да заключи там змията, за да не излиза никога повече. По заповед на апостола светецът тръгнал към пещерата и след извършването на божествената служба влязъл и като намерил някакви врати вътре, ги затворил и казал:

- Да не се отварят тези врати до деня на второто Христово пришествие!

Така той затворил змията и завинаги ѝ отнел възможността да излезе. Езичниците мислели, че ще бъде погълнат от змията. Но когато видели, че е излязъл напълно невредим, те се удивили; виждайки, че оттогава змията повече не излиза, мнозина познали силата на истинния Бог и се присъединили към вярващите.

По това време Римското царство управлявал Константин Велики, който още не бил приел света Кръщение, макар и с цялото си сърце да повярвал в Христа. Той издал указ никой да не дръзва да хули Христа и да преследва християните, заповядал да затворят идолските храмове и да прекратят езическите жертвоприношения, а християните, намиращи се в изгнание, пуснал на свобода и освободил затворените в тъмница. Заедно с това царят бил внимателен към молителите и изпълнявал всяка справедлива молба; той раздавал от своето

имение щедра милостиня на бедните. По цялата империя заповядал да построят християнски храмове. Христовата Църква от ден на ден се разраствала и числото на чедата ѝ се увеличавало, а идолопоклонството намалявало. Това изпълнило с радост вярващите, които в Рим вече били толкова много, че искали да изгонят от града всички, които не желали да станат християни. Но царят забранил това на народа и казал:

- Нашият Бог не иска някой да се обръща към Него, бидейки принуден към това; а когато някой по свое разположение и с добри намерения пристъпва към Него, Той благоволи към такъв човек и милостиво го приема. И така, кой както иска, така да вярва, с пълна свобода, и нека едните не преследват другите.

От тези думи на царя народът още повече се зарадвал, виждайки, че той предоставя на всеки да живее според своята вяра, кой както желае.

Радвали се вярващите не само в Рим, но и по цялата империя, защото навсякъде верните, измъчвани за Христа, били освобождавани от оковите и тъмниците, Христовите изповедници се връщали от заточение, християните, укриващи се в пустините, се прибирали без страх в домовете си и гонението навсякъде се прекратило.

Но исконният враг на християнството - дяволът, не понасяйки църковния мир и разпространяващата се светлина на благочестието, внушил на евреите мисълта да се обърнат към достохвалната Елена, майката на царя, живееща тогава в отечеството си Витиния.

- Добре е постъпил царят - казали ѝ те, - че е оставил нечестието и е разрушил идолските храмове; но не е добре, че е повярвал в Иисус и Го почита като Син Божий и истинен Бог,

докато Той е бил евреин и вълшебник, прелъстяващ хората с разни привидения, които предизвиквал със Своята вълшебна сила; Него, като престъпник, след мъчения, Пилат разпънал на кръст. И така, ти, царице, трябва да изведеш царя от това заблуждение, за да не се прогневи Бог срещу него и да не му се случи някакво нещастие.

Като изслушала това, Елена писмено осведомила своя син Константин. Той отговорил на майка си също с писмо: иудеите, които са ѝ съобщили това, да дойдат с нея в Рим и да влязат в спор за вярата с християнските епископи; която страна победи, значи тази вяра е правилна. Когато царицата съобщила за тази заповед на царя, веднага се събрали множество учени евреи, изучили своя закон, познаващи учението на пророците и гръцката философия, и готови за спор, и заедно с царица Елена се отправили към Рим. Сред тях бил един много мъдър равин на име Замврий, който не само изучил в съвършенство елинската философия и еврейските книги, но в същото време бил и голям вълшебник. На него евреите възлагали цялата си надежда, мислейки, че ако той не победи християните в словесен спор, ще ги порази със своите вълшебни знамения.

Когато настъпил денят на спора, царят седнал на престола, придружен от целия си синклит, и пред него застанал свети Силвестър с неголяма група придружаващи го, сред които били и няколко епископи, дошли по това време в Рим. След това влезли и евреите, сто и двадесет души на брой, и веднага започнала беседа, която царица Елена слушала, седнала зад завесата, а царят и синклитът обсъждали това, което се говорело от едната и от другата страна. В началото евреите поискали с тях да влязат в спор дванадесет най-мъдри християни, но свети Силвестър им се възпротивил и казал:

- Ние възлагаме надеждата си не на множеството хора, а на

Бога, укрепяващ всички, на Когото, призовавайки на помощ, казваме: “Стани, Боже, и отсъди Твоето дело”.

- Това са думи от нашето писание - възразили иудеите, - защото нашият пророк ги е написал; ти трябва да говориш с думи от своите книги, а не от нашите!

На това Силвестър отговорил:

- Наистина, най-напред на вас е било съобщено писанието на Ветхия Завет и проповедите на пророците, но в същото време те са и наши, защото в тях много се говори за Христа, нашия Господ. И така, спорът ни трябва да се основава на вашите книги, защото, докато вашите книги са станали и наши, нашите са ви чужди, и вие по-скоро ще повярвате на своите книги, отколкото на нашите. Затова ние, въз основа на вашите книги, ще ви покажем истината, на която вие се противите; такава победа ще бъде по-славна и очевидна, когато ние, вземайки оръжието от ръцете на врага, го победим със същото оръжие!

- Тези думи на епископа - забелязал царят - са справедливи, и в това не бива да му се възразява; защото, иудеи, ако християните от вашите книги ви приведат свидетелство за своя Христос Бог, то, разбира се, победата ще бъде за тях, и вие ще бъдете поразени със своите собствени книги.

Целият синклит изразил похвала за това решение на царя.

Тогава евреите започнали да говорят на християните следното:

- Вседържителят наш Бог в книга “Второзаконие” казва: “Вижте сега (вижте), че това съм Аз, Аз съм и няма Бог, освен Мене”. Как тогава вие наричате Бог Иисус, Който бил обикновен човек, и Когото нашите бащи са разпънали? Как вие въвеждате трима богове: Отца, в Когото и ние вярваме, и

Иисус, наричайки Го Син Божий, а третия Бог наричат Дух? Вярвайки така, вие не вървите ли против Създателя на всичко, Бога, учещ, че няма други богове, освен Него?

На това боговдъхновеният Силвестър отговорил:

- Ако вие без всяко предубеждение и раздразнение вникнете с ума си в Писанието, ще се убедите, че ние не въвеждаме нищо ново, когато изповядваме Сина Божий и Светия Дух, защото това не са наши слова, а Божие откровение, съдържащо се в книгите на Божиите пророци. Преди всичко, пророк и цар Давид, предизвестявайки въставането на вашите отци срещу нашия Спасител, е казал: "Защо се вълнуват народите, и хората замислят суетни неща; събраха се заедно против Господа и Неговия Христос"? И така, тук, наричайки Го Христос и Господ, той посочва не едно лице, а две. А че Христос е Син Божий, за това ни възвестява същият пророк с думите: "Син Мой си Ти, Аз днес Те родих". Един е родилият, и друг - роденият!

На това иудеите казали:

- Казвайки, че Бог е родил, ти правиш безстрастния страстен. Как тогава Синът, роден в определено време и имащ временно битие, може да бъде Бог? Защото думата "днес" посочва определено време и не позволява да признаем Сина за вечен Бог.

Свети Силвестър отговорил:

- Ние не казваме, че по отношение на Бога има място страстното раждане; ние изповядваме, че Божеството е безстрастно, и че раждането на Сина е било такова, каквото бива раждането на словото от мисълта. Ние не въвеждаме учението за временно раждане на Сина от Отца, но вярваме в Неговото вечно раждане, неподлежащо на условието на

времето, защото знаем, че Творец на времето е Синът заедно с Отца и Духа, и Той Сам не е подвластен на времето. Изразът “Аз днес Те родих” означава не небесното и предвечно Божествено раждане, а земното, което е имало място в определено време и се е извършило в плът, приета заради нашето спасение. Пророкът е знаел, че Христос е предвечен Бог, поради което казва: “Твоят престол, Боже, е вечен”. Предвъзвестявайки предстоящото във времето възплъщение, той е казал: “Син Мой си Ти, Аз днес Те родих”. И така, с думите: “Син Мой си Ти” Той посочва не Неговото временно, но предвечното Му раждане; а с думите: “Аз днес Те родих” означава раждането Му, което се е извършило в определено време. Казвайки “Аз днес Те родих”, пророкът е показал, че и раждането на Сина, което трябвало да се извърши в определено време, Отец приписва на Самия Себе Си, защото то трябвало да стане по Негова воля. Но вече дори и изразът “днес Те родих” показва вечността на Божието раждане, в която няма действия в миналото и в бъдещето, а само в настоящето. За Светия Дух същият Давид свидетелства с такива думи: “чрез Словото на Господа са утвърдени небесата, и чрез Духа на устата Му - цялата им сила”. И така, тук той споменава за Три лица: за Бог - Отец и за Сина, Когото нарича Слово заради Неговото небесно и безстрастно раждане, и за Светия Дух. И на друго място той казва: “Светия Твой Дух не отнимай от мене”. И още: “къде да отида от Твоя Дух”? С тези думи пророкът ясно показва, че съществува Дух Светий, Който изпълва всичко. И още казва: “пратиш Духа Си - създават се”. Не е ли казано всичко това от Давид? Но и Боговидецът Моисей в книга “Битие” привежда такива Божии слова: “да сътворим човек по Наш образ, (и) по Наше подобие”. С кого е говорил тогава Бог, ако с Него не е имало друго Лице? Никой няма да каже, че Бог е казал това на Небесните Сили, защото самите думи: “по Наш образ” не дават никакво основание да се мисли така; не е един и същ образът и подобieto у Бога и

Ангелите, както не са еднакви силата и същността им с Бога, но една е Божията същност, и друга - ангелската. И така, трябва да предположим, че е имало Някой Друг в беседата, на Когото Бог е казал думите: “по Наш образ”. Този Друг трябвало да бъде такъв, Който да има една същност с говорещия Бог, напълно тъждествен с Бога по образ и подобие. Кой би могъл да бъде Този, ако не Синът, Който е единосъщен на Отца, равен на Него по слава и власт, бидейки неизменен образ Божий? Тогава какво ново въвеждаме, когато вярваме и утвърждаваме, че съществуват Отец и Син, и Свети Дух? И ако на езичниците това изглежда невероятно и неоснователно, то не е чудно, защото те не познават Свещеното Писание. Но защо не вярвате в това вие, които изучавате словата на светите пророци, от които няма нито един, който да не е пророкувал за нашия Спасител?

След това свети Силвестър искал по-подробно да говори за Пресвета Троица, но царят прекъснал речта му и казал на иудеите:

- Тези слова, които епископът ни предложи от Писанието, така ли се четат, иудеи, и във вашите книги?

Те отговорили:

- Да.

Тогава царят казал:

- И така, в този спор за Пресвета Троица, струва ми се, вие сте победени.

- Не, добри царю - възразили иудеите, - Силвестър с нищо не ни е победил, ако и ние изкажем това, което имаме против него; а ние бихме могли да кажем много, но виждаме, че е напразно да спорим с такова усърдие за Троицата. Ние сме дошли да говорим не за това, един ли е Бог, или са трима, а за

това, че Назарянинът не е Бог. Той не е бил Бог, а човек, роден от хора и живял с грешни хора, ял и пил с митари и както пише за него в Евангелието, той бил изкушаван от дявола, след това предаден от учениците си, хванат, осмян, бит, напоен с жлъчка и оцет, лишен от дрехите си, разделени между войниците по жребий, прикован към кръст, умрял и погребан. Затова, царю, ние говорим против християните, че те въвеждат този нов Бог. И така, ако те могат да кажат нещо за Него и ако имат някакви свидетелства, то нека ни го кажат!

След това започнал да говори свети Силвестър:

- Не трима Богове признаваме ние, иудеи, както ви се струва, но изповядваме Един Бог, Когото почитаме и на Когото се покланяме, като на Съществуващ в три лица или ипостаси. Вие би следвало да размислите за справедливостта на думите, които ви приведох от вашите книги, в отговор на първия предложен от вас въпрос, и по повод на тях да влезете в спор, но тъй като вие сега отказвате да говорим за това, ще побеседваме за нашия Господ Иисус Христос, което и вие сами искате. Да започнем със следното. Бог, привел всичко към битие, а когато създал човека и го видял склонен към всяко зло, не презрял погиващото дело на ръцете Си, но благоволил Неговият Син, пребивавайки неразделно с Него (защото Бог е навсякъде), да слезе при нас на земята. И така Той слязъл и като се родил от Дева, станал подзаконен, "за да изкупи ония, които бяха под закона". А за това, че Той трябвало да се роди от Дева, е предсказал божественият пророк Исаия в думите: "ето, Девицата ще зачене и ще роди Син, и ще Му нарекат името Емануил". Това име, както знаете, показва Божието пришествие при хората и в превод на гръцки означава: с нас е Бог. И така, пророкът много време преди това предсказал, че Бог ще се роди от Дева.

Иудеите възразили:

- В нашия еврейски текст книгата на пророк Исаия не съдържа в себе си израза “Дева”, но споменава за “Отроковица” - млада жена; вие сте изопачили писанието, като сте написали в своите книги вместо “Отроковица” думата “Дева”.

Светият епископ Силвесър отговорил:

- Ако във вашите книги е написано не “Девица” а “Отроковица”, то не е ли същото, каквото и девица? Когато пророк Исаия от лицето Божие казал на Ахаз: искай за себе си знамение от Господа, или в дълбините, или във висините, то Ахаз казал: няма да искам и няма да изкушавам Господа. Тогава пророкът казал: “затова Сам Господ ще ви даде знамение”. Какво? “Ето, Девицата ще зачене”. Ако вие казвате, че пророкът говори не за дева, а за отроковица, и че отроковицата не е дева, то и обещаното от пророка знамение не може да се нарече знамение, защото, ако отроковица, която се е омъжила, роди, тук няма никакво чудо, но нещо съвсем обикновено. Да роди, без да влиза в общение с мъж, е наистина чудо; това е необикновено дело, превишаващо “законите на естеството”. И така, Тази Отроковица, за Която е написано във вашите книги, е била Дева, защото Господ е обещал чрез нея да даде знамение, и то именно такова знамение, че Тя, без да познава мъж, ще роди свръхестествено Сина. И ние не сме изопачили Писанието, написвайки вместо отроковица дева, но по-скоро точно сме изразили неговата мисъл, за да може още по-ясно да се види в това пречудното Божествено знамение, превъзхождащо човешкото естество. Кой от хората се е родил без мъжко семе, освен Адам, създаден от земята, и Ева, сътворена от реброто му? И кога е родила жена, без да влиза в общение с мъж? И така, не би имало никакво знамение, което Бог е обещал да даде - именно ако тази отроковица не бе заченала в утробата си свръх естеството, а съединявайки се с мъж според естеството - и това

би било обичайно за човешката природа. А тъй като чиста Дева е заченала без мъж от Светия Дух, то и това трябва да смятаме за ново и преславно Божие знамение, и сега с нас е Бог, съгласно обещанието, свръх естеството роден от чиста Дева.

- Но тъй като роденият от Мария е наречен не Емануил, а Иисус - възразили иудеите, - значи той не е онзи, когото Бог е обещал чрез пророка, а друг.

Свети Силвестър отговорил:

- В Свещеното Писание понякога вместо името се посочва дейността на едно или друго лице като например: “наречи му име: магер - шелал - хаш - баз” (грабеж бърза, плячка тича) . Ако в действителност никой не е носил това име, то все пак, тъй като Христос трябвало да победи враговете и да вземе плячката от тях, вместо името Му от пророка са посочени тези Негови дела, които трябвало да извърши. В какъв смисъл същият пророк казва и за Иерусалим: ще се наречеш “град на правда”! Макар и никой да не го е наричал град на правдата, но всички го наричат с обикновеното му име - Иерусалим, тъй като по това време Иерусалим се изправил пред Бога, в пророчеството му било дадено име - град на правдата. В Писанието могат да се срещнат и други места, където вместо името се посочва някакво събитие. А че Бог е трябвало да пребивава с хората, за това послушай пророкуващия Варух: “Този е нашият Бог, и никой друг не ще се сравни с Него. Той намери всички пътища на премъдростта и я подари на Своя раб Иакова и на Своя възлюбен Израиля. След това Той се яви на земята и живя между людете”. И за това, че Той е трябвало да бъде изкушаван от дявола, е предсказал Захария: “И ми показва той Иисуса, великия иерей, който стоеше пред Ангела Господен, и сатаната, който стоеше отдясно нему, за да му противодействува. И рече Господ на сатаната: Господ да ти

забрани, сатано". И за залавянето Му било предсказано в Соломоновата книга: "Които умуват криво, думаха в себе си... Да нагласим примки за праведника, защото той ни е в тягост и се противи на делата ни". А това, че Той е трябвало да бъде предаден от Своите ученици, е предсказал псалмопевецът: "който е ял хляба ми, дигна против мене пета". И за лъжесвидетелите е казал: "въстанаха против Мене лъжливи свидетели". И за разпятието Му е казал: "пробиха Ми ръце и нозе. Можеше да се изброят всичките Ми кости". Същият пророк предсказал и за разделянето на Христовите дрехи: "делят помежду си дрехите Ми и за одеждата Ми хвърлят жребие". И за напояването с оцет и жлъчка той казал: "И Ми дадоха за храна жлъчка и в жаждата Ми с оцет Ме напоиха". И по-нататък предвъзвестил за погребението Му: "положиха Ме в рова на преизподнята". И Иаков, вашият праотец, предвиждайки това духом, е казал: "легна и заспа като лъв и лъвче".

Привеждайки тези и много други свидетелства на светите пророци за Христа Господа, свети Силвестър победил евреите, защото, като Сам Дух Свети говорел чрез устата му, той ясно доказал, че Христос е истинен Бог, роден от Дева.

Тогава иудеите казали:

- Каква нужда е имал Бог да се роди в човешка плът? Нима Той не е можел да спаси човешкия род по друг начин?

Светецът отговорил:

- За Бога няма нищо невъзможно, но дяволът е трябвало да победи този, който преди това е бил победен от него. Бил е победен човекът - човек, роден не по обичайния ред на естеството, не от мъжко семе, но създаден от земя, и при това от земя чиста и непорочна, като дева - защото тогава тя още не била проклета от Бога и още не била осквернена от кръвта

на убития брат, нито от умъртвяване на животни, така че тя още не била заразена с тлеещи тела, не била осквернена с никакви нечисти и непотребни дела. От такава земя била създадена за нашия прародител плът, която оживотворило божественото дихание. Но ако всезлюбният дявол победил такъв човек, то било необходимо и самият той да бъде победен от такъв човек. А такъв е нашият Господ Иисус Христос, роден не според обичая и закона на естеството, но от чиста и свята девическа утроба, както Адам произлязъл от незаразена с греха земя. И както Адам бил оживен от божественото дихание, така и Той се въплътил под Действието на Дух Свети, слязъл върху Пресветата Дева, и станал съвършен Бог и съвършен човек - във всичко, освен в греха, имащ две естества - Божествено и човешко, но в едно лице; и затова човешката природа страдала за нас, а Божеството оставало безстрастно.

При това светецът дал такъв пример:

- Когато дървото, озарено от лъчите на слънцето, бива отсечено с брадва, с отсичането на дървото слънчевият лъч не се отсича. Така и човешката природа в Христа, съединена с Божеството, претърпяла страдания, но тези страдания не се докоснали до Божеството.

Царят и целият синклит одобрили тези доказателства, приведени от свети Силвестър, и го признали за победител в спора, защото евреите не могли нищо повече да изрекат против Силвестър. Тогава влѣхвата Замврий казал на царя:

- Въпреки че Силвестър ни побеждава с думите си, бидейки красноречив и изкусен в беседите, все пак ние няма поради това да отстъпим от нашия отечески закон и няма да последваме човек, когото нашите отци, по общо съгласие, предали на смърт. А че само един е Бог, Когото ние почитаме, и няма друг, аз съм готов да докажа това не със слово, както прави Силвестър, а с дело; само заповядай, царю, да доведат

тук един голям и свиреп бик, и твое величество и всички присъстващи веднага ще се убедят, че няма друг Бог, освен нашия Бог.

Един от присъстващите казал:

- Такъв бик има в моето стадо, недалече от градските врати. На него никой не може да сложи ярем, нито може да го погали с ръка, нито дори да се докосне до него.

Царят веднага заповядал да доведат този бик. Междувременно, продължавайки беседата, свети Силвестър попитал Замврий:

- За какво ти е бик и какво ще правиш с него, когато го доведат?

Замврий отговорил:

- Искам да докажа силата на нашия Бог, защото, ако аз прошепна нещо на ухото на бика, той веднага ще издъхне. Защото смъртно същество не може да понесе името Божие и не може да остане жив този, който чуе това име. И нашите отци, когато бикове били довеждани за жертвоприношение, казвали това име и те на часа падали със силен рев и издъхвали, бидейки, по този начин, готови за жертвоприношение.

Свети Силвестър възразил:

- Но ако това име, според твоите думи, убива всеки, който го чуе, тогава ти как си го узнал?

Замврий отговорил:

- Ти не можеш да знаеш тази тайна, защото си наш враг.

Когато Замврий дал такъв отговор, тогава царят му казал:

- Ако не искаш да откриеш тази тайна на епископа, тогава открий я на нас, защото това дело наистина е съмнително, освен ако не предположим, че можем да узнаем това име, като го прочетем написано някъде.

Замврий отговорил:

- Нито кожа, нито пергамент, нито дърво или камък или нещо друго може да съдържа върху себе си изображението на това име, защото на часа и пишещият, и това, на което се изписва, погиват.

- Кажи ни - забелязал царят - как си го узнал самият ти? Защото как можем да го узнаем, ако то не се предава с думи и не се изписва с букви?

- Аз, царю - отговорил Замврий, - седем дни постих, след което налях чиста течаща вода в нов сребърен умивалник и започнах да се моля; тогава с невидим пръст върху водата бяха изписани словата, чрез които узнах името Божие.

Премъдрият Силвестър казал:

- Ако ти действително си узнал това име по начина, за който говориш, все пак, когато го казваш на ухото на някого, не го ли чуваш и ти самият, както и този, на когото го казваш? Как самият ти, чувайки го, не умираш?

Влѣхвата отговорил:

- Вече казах, че ти не бива да знаеш тази тайна, тъй като си наш враг. И каква нужда има от думи, когато е най-добре на дело да се докаже това, за което говориш? Избери едно от двете: или ти, като призовеш името на своя Назарянин, умъртви бика, за да повярваме и ние в този Назарянин, или аз ще кажа на ухото на бика името на нашия Бог и ще умъртвя бика, така че ти ще трябва да повярваш в нашия Бог.

Всички присъстващи, като чули това, одобрили решението на Замврий; християните започнали да се колебаят, макар че светият епископ ги успокоявал. Царят казал на Замврий:

- Ти трябва най-напред да изпълниш обещанието, защото ти обеща с една дума да убиеш бика.

Влѣхвата отговорил:

- Ако ти, царю, ми заповядваш да направя това, тогава ще видиш силата на моя Бог!

Като казал това, той се приближил към бика, който едва можели да водят силни хора, завързвайки здрави въжета за рога му. Като се приближил към бика, Замврий му прошепнал нещо на ухото и бикът начаса, издавайки силен рев, се затресъл и паднал мъртъв. Всички, които видели това, силно се изумили, а иудеите завикали с гръмък глас, пляскайки с ръце:

- Победихме, победихме!

Тогава свети Силвестър помолил царя да заповяда всички да замълчат и когато се възцарило мълчание, епископът казал на иудеите:

- Във вашите книги не е ли написано, че всемогъщият Бог е казал: "Аз моря и съживявам, Аз раня и Аз цера".

А те отговорили:

- Да, така е написано.

Тогава Силвестър казал:

- Ако Замврий с Божието име е убил бика, то нека го възкреси със същото име. Защото Бог е Бог, Който прави добро, а не зло, и по Неговата същност за Него е свойствено да прави добро, а не зло, а да прави зло е противно на Неговото

същество; Неговата воля, която е винаги добра, иска винаги да прави добро. Понякога се случва Той да накаже някого с нещо за полза на другите, но това става не защото Той го е искал, но защото бива подтикнат към това от нашите злодеяния. И така, ако Замврий лесно е направил това, към което Бог не благоволи поради Самото Си Същество, то толкова по-лесно може да направи това, което е естествено за Бога. Нека той оживи бика със същото Божие име, с което го е умъртвил, и аз ще се обърна към неговата вяра.

- Царю! - възразил Замврий. - Силвестър отново иска да води словесен спор, но каква нужда има от думи, когато се е извършило явно дело?

След това се обърнал към Силвестър и продължил:

- Ако и ти, епископе, владееш някаква сила, то извърши и ти чудо с името на твоя Иисус!

- Ако искаш - отговорил свети Силвестър, - аз ще ти покажа силата на моя Христос в това, че чрез призоваване на Неговото свято име ще възкресе същия бик, който ти уби.

- Напразно се хвалиш, Силвестре - възразил Замврий, - не може да бъде бикът да оживее.

Тогава царят казал на Замврий:

- И така, ако епископът все пак направи това, което по твоите думи е невъзможно, ще повярваш ли в неговия Бог?

Замврий отговорил:

- Кълна ти се, царю, че ако видя бика оживял, ще изповядам, че Христос е Бог и ще приема Силвестровата вяра.

Същото казали всички иудеи. **Тогава епископът, преклонил колене, се помолил усърдно и със сълзи на**

Бога, а след това, като станал и издигнал ръце към небето, произнесъл на глас пред всички:

- Господи Иисусе Христе, Сине Божий и Боже, Ти, Който можеш да умъртвяваш и да оживяваш, да поразяваш и да изцеляваш, благоволи чрез призоваване на Твоето пресвято и животворящо име да оживиш бика, който Замврий умъртви чрез призоваване на бесовете, защото настъпи времето да се извършат Твоите чудеса за спасение на мнозина; чуй мене, Твоя раб, в този час, за да се прослави Твоето пресвято име!

След молитвата той се приближил към бика и гръмко произнесъл:

- Ако проповядваният от мен Иисус Христос, роден от Дева Мария, е истинен Бог, то вдигни се на краката си и като оставиш предишната си свирепост, бъди кротък!

Още щом светецът произнесъл това, бикът на часа оживял, станал и стоял тихо и спокойно. Светецът заповядал да свалят въжето от рогата му и казал:

- Иди там, откъдето си дошъл, и на никого не причинявай вреда, но бъди тих; така ти заповядва Иисус Христос, нашият Бог!

И бикът си тръгнал тихо, въпреки че преди това бил крайно свиреп. Като видели това, всички възкликнали като в един глас:

- Велик е Богът, Който проповядва Силвестър!

Иудеите, заедно със Замврий, дотичали при светеца, прегърнали честните му нозе и го молили да се помоли за тях на Бога и да ги приеме в християнската вяра. Също и блажената Елена вдигнала завесата, зад която

седяла, слушайки споровете и гледайки ставащото, излязла оттам и се притиснала към нозете на светеца, изповядвайки Христа, истинния Бог. Всички иудеи, които били тук, начело със Замврий, и безчислено множество народ се обърнали към истинния Бог и се присъединили към Христовата Църква.

След това тържество на светата християнска вяра свети Силвестър прекарал останалото време от живота си в непрестанни трудове и грижи за Христовата Църква, и след като добре управлявал повереното му словесно стадо и достигнал дълбока старост, отишъл при Господа. Той прекарал на епископския престол двадесет и една години и единадесет месеца. Сега, в безкрайния живот, заедно с Ангелите, прославя Отца и Сина и Светия Дух, Единия Бог в Троица, на Когото и от нас да бъде слава во веки. Амин.

Кондак, глас 4:

Во священницех священник явился еси, царя и Бога богоносе, постником собеседник быв: отонудуже срадуешися ныне ликом ангельским, отче, веселяся в небесных, Сильвестре славне пастырю, спасай любовь совершающих память твою.

В памет на светия свещеномъченик Теоген, епископ Парийски († ок. 320 г.)

Светият свещеномъченик Теоген бил епископ в град Парий. Взет при Ликиний във Фригия от войници, той бил принуждаван от трибуна Заликиний към военна служба; но поради съпротива бил закачен на четири стълба и подложен на жесток побой с пръчки. Светецът можествено понасял мъченията и при това предсказал на помощника на центуриона* и трибуна строшаване на пищялите, а на Ликиний

поражение.

След това затворили Теоген в тъмница, в която светецът отказвал всяка храна. Когато съобщили за това на Ликиний, той заповядал да го хвърлят в морето. Тогава светецът, като измолил от изпълнителите на наказанието време за молитва, се обърнал на изток и като издигнал ръце, се молил в продължение на три часа. По време на молитвата той бил озарен от необичайна светлина, така че изпълнителите на наказанието - моряците и някои войници - се обърнали към християнската вяра.

Така свещеномъченик Теоген предал святата си душа на Господа, потопен в морската дълбочина**. Впоследствие християните извадили тялото му и го погребали близо до градските стени. При мощите на свети Теоген ставали много чудеса и се подавали изцеления от различни болести.

* Центурион - стотник, началник на военен отряд от 100 души.

** Свети свещеномъченик Теоген приел мъченическа смърт около 320 година.

ЧЕТИ-МИНУТИ

{{_LINK1_}}